

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія економіко-математичних дисциплін і менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІДЕРСТВО І РОБОТА В КОМАНДІ: ЛІДЕРСТВО

для студентів

спеціальності

073 Менеджмент

освітньо-професійної програми

Організація виробництва

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Код ЄДРПОУ 45307965	
Програма № <u>3599/24</u>	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
	(прізвище, ініціали)
« _____ »	20 <u>24</u> р.

Київ-2024

Розробник: Моренець Юлія Олександрівна, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Фахового коледжу «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Моренець Юлія Олександрівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Протокол від «03» січня 2024 р. № 6

Голова циклової комісії Вікторія КАЗАКОВА

Робочу програму перевірено

«   » _____ 2024 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	загальноосвітня, профільна
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	1,5 / 45
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	45
Аудиторні	22
Модульний контроль	2
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	21
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Лідерство і робота в команді: лідерство» є формування у студентів компетентностей щодо оволодіння основ ефективної роботи лідера через розуміння природи лідерства та розвиток практичних навичок менеджера – лідера.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Лідерство і робота в команді: Лідерство» є: оволодіння знаннями змісту, структури, функцій лідерства; вивчення наукових концепцій та теорій лідерства; набуття професійної компетентності та індивідуального розвитку лідерських якостей.

Предмет: загальні закономірності та особливості формування, функціонування і розвитку лідерства з використанням різноманітних інструментів розвитку менеджера-лідера.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності:**

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Спеціальні компетентності		
СК-5	Здатність формувати і демонструвати лідерські якості та поведінкові навички	1-6
СК-6	Здатність планувати, аналізувати, контролювати та оцінювати власну роботу і роботу інших працівників	1-6
СК-8	Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію під час розв'язання професійних завдань	1-6
Предметні компетентності		
	володіння понятійно-категорійним апаратом дисципліни	1-6
	здатність до організації лідерської діяльності	1-6
	здатність використовувати знання та практичні навички в лідерстві	1-6
	розвиток емоційного інтелекту	5
	здатність до стресостійкості	6

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студент має:

- демонструє навички командної роботи, лідерства для налагодження комунікації у професійній діяльності (РН-12);
- планує, аналізує, контролює й оцінює власну роботу і роботу інших осіб у професійній діяльності (РН-13);

- застосовує знання з психології для розв'язання професійних завдань (PH16);
- застосовує сучасний інструментарій менеджменту під час розв'язання професійних завдань;
- здатний працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань;
- знаходити оптимальні, обґрунтовані, творчі рішення для розв'язування професійних завдань;
- демонструє навички самостійної роботи, критики і самокритики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль 1. Поняття лідерства на сучасному етапі розвитку менеджменту. Індивідуальний розвиток лідера					
Тема 1. Лідерство та його класифікації	5	2			3
Тема 2. Лідерство, влада і вплив	7	2	2		3
Тема 3. Лідерство і менеджмент	7	2		2	3
Тема 4. Навчання та розвиток. Наставництво та менторство	8	2		2	4
Тема 5. Емоційний інтелект лідера	8	2		2	4
Тема 6. Стресостійкість. Управління стресом	8	2		2	4
Модульна контрольна робота	2				
Разом	45	12	2	8	21

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття лідерства на сучасному етапі розвитку менеджменту. Індивідуальний розвиток лідера

Тема 1. Лідерство та його класифікація

Поняття лідерства. Природа лідерства. Стилi лідерства. Розвиток лідерства.
Формування системи лідерства

Ключові слова: лідер, природа, стиль, розвиток, система.

Література: [1; 5-7].

Тема 2. Лідерство, влада і вплив

Сутність влади. Роль керівника. Поняття харизми. Імідж лідера. Форми впливу на підлеглих.

Ключові слова: влада, керівник, харизма, імідж, вплив.

Література: [1; 4-8].

Тема 3. Лідерство і менеджмент

Формування сучасного лідерського менеджменту. Принципи команди. Розподіл функціональних обов'язків. Завдання лідера. Відмінність лідера від менеджера.

Ключові слова: формування, принципи, обов'язки, завдання, відмінність.

Література: [4; 5].

Тема 4. Навчання та розвиток. Наставництво та менторство

Необхідність розвитку. Навчання лідера та команди. Тренінги, вебінари, семінари. Форми наставництва. Види менторства.

Ключові слова: розвиток, навчання, тренінги, наставництво.

Література: [7].

Тема 5. Емоційний інтелект лідера

Поняття емоційного інтелекту. Складові емоційного інтелекту. Емоційний інтелект команди.

Ключові слова: емоційний інтелект, поняття, складові, команда.

Література: [2].

Тема 6. Стресостійкість. Управління стресом

Поняття адаптаційного синдрому. Ознаки та наслідки стресу. Вигорання на роботі. Кумулятивний ефект стресу та вигорання.

Ключові слова: синдром, стрес, вигорання.

Література: [3; 4; 8].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з економіки
I. Початковий	1	Студент (студентка): – розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі
	2	Студент (студентка): – розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них
	3	Студент (студентка): – має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
II. Середній	4	Студент (студентка): – має початковий рівень знань, значну (більше половини) частину навчального матеріалу може відтворити; – виконує елементарне навчальне завдання із допомогою викладача
	5	Студент (студентка): – має рівень знань вищий, ніж початковий; – може з допомогою викладача відтворити значну частину навчального матеріалу
	6	Студент (студентка): – пояснює основні поняття навчального матеріалу; – може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; – вміє за зразком виконати просте навчальне завдання
III. Достатній	7	Студент (студентка): – вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; – може пояснити основні процеси та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; – вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
	8	Студент (студентка) вміє: – аналізувати навчальний матеріал, в цілому самостійно застосовувати його на практиці; – контролювати власну діяльність; – самостійно виправляти вказані викладачем помилки; – самостійно визначати спосіб розв'язування навчальної задачі
	9	Студент (студентка): – вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; – вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; – самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; – може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання

IV. Високий	10	Студент (студентка): – володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; – вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані
	11	Студент (студентка): – володіє узагальненими знаннями з предмета; – вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; – вміє самостійно знаходити джерела даних і відомостей та використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; – використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; – вміє виконувати завдання, не передбачені навчальною програмою
	12	Студент (студентка): – має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі продуктивної діяльності; – вільно опановує та використовує нові інформаційні джерела для поповнення власних знань та розв'язування задач

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Виконання самостійної роботи опрацювання питань та написання рефератів за відповідною темою.

1. У чому полягає право на керівництво як основної особливості професійної діяльності менеджера?

2. Чим зумовлюються керівні функції менеджменту?

3. У чому полягає роль організатора трудового колективу?

4. Що використовують і керівник, і лідер для впливу на поведінку інших людей?

5. Дайте визначення поняття лідерства.

6. Перелічіть людські потреби за класифікацією А. Маслоу.

7. Які існують критерії оцінки лідерства?

8. На чому, з погляду А. І. Сосланда, засновано харизматичний тип лідерства?

9. Якими фундаментальними здібностями, на думку дослідників, визначається емоційний інтелект?

10. Які психологічні якості властиві лідерові?

11. Які чотири збірні образи лідера існують в сучасній науковій думці?

12. Які розвинені навички зовнішнього спілкування потрібні керівникові лідеру?

13. Чим характеризуються організаторські здібності?

14. Які прояви має практично психологічний розум?

15. Які якості особистості керівника передбачає психологічний такт?

16. Якою є роль лідера в глобальних процесах сучасної економіки?

17. Які чинники сучасного буття зумовили розвиток феномену лідерства?

18. Які відмінності існують між керівництвом та лідерством?

19. Які головні риси мають бути властиві лідерів сучасного підприємства?
20. Що таке вплив на підлеглих?
21. Які труднощі існують при запровадженні контролю над наданням повноважень?
22. Назвіть форми влади керівника над підлеглими
23. Які функції комунікації в організаціях є основними?
24. Які види загальноприйнятих комунікативних перешкод ви знаєте?
25. Які причини викликають роздратування?
26. В яких ситуаціях застосовують інструктаж?
27. Яких етичних цінностей повинен дотримуватись керівник?
28. Перелічіть принципи етичної поведінки.
29. Що таке компроміс? Наведіть приклад.
30. Що являє собою імідж?
31. Які загальні характеристики іміджу ви можете назвати?
32. Чим визначається потреба формування іміджу організації?
33. Чому позитивний імідж підприємства розглядають як важливий сучасний компонент методичного продукту і додатковий ресурс управління?
34. Розв'язання яких завдань допускає побудова іміджу підприємства?
35. Що таке пабліситі?
36. Чому теорія «Лідерство як функція групи», як і попередні теорії, була не в змозі пояснити всі особливості лідерства?
37. В чому суть теорії рис лідерства?
38. В чому суть поглядів Ж. Тарда і Г. Лебона?
39. Чому змінилося «обличчя» менеджменту на початку нового тисячоліття?
40. Розкрийте суть авторитарного, демократичного і ліберального стилів керівництва.
41. У чому суть управлінської решітки Д. Моуттона і Р. Блейкера?
42. Поясніть суть теорії заміників лідерства
43. У чому полягає сутність ситуаційного підходу до лідерства?
44. Які теорії ситуативного лідерства вам відомі?
45. Розкрийте суть поглядів Фреда Фідлера на лідерство.
46. Охарактеризуйте модель Пола Герсі та Кена Бланшарда. Для чого її варто застосовувати?
47. Наведіть основні положення теорії Віктора Врума і Філіпа Єттона. На якому аспекті керівництва тут зосереджується увага?
48. Поясніть смислове значення понять «етика», «мораль», «моральність».
49. Визначте прикметні ознаки моралі. 3. Визначте специфіку етики як науки.
50. Які основні функції виконує етика?
51. Що є предметом у сучасної етики?
52. В чому полягає сутність та зміст етики ділових відносин?
53. Цінність і культура, їх єдність та відмінність.
54. Ціннісні орієнтації, їх роль у життєдіяльності людини і типологія.

55. Шкала цінностей та проблеми її формування в сучасному українському суспільстві.

Оцінювання завдань для самостійної роботи оцінюється за 12-бальною шкалою.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи, зокрема, модульний контроль. Проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення певного змістового модулю.

Під час вивчення дисципліни використовуються такі форми модульного контролю: вирішення тестових і ситуаційних завдань. Виконання модульної контрольної роботи оцінюється за 12-бальною шкалою.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Під час вивчення дисципліни застосовується така форма семестрового контролю як залік. Виставляється за результатами виконання студентами програми курсу, оцінюється за 12-бальною шкалою.

6.5. Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Шкала відповідності оцінок за 12-бальною і 100-бальною шкалою

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою
12	A	100
11	A	97
10	A	93
9	B	89
8	B	85
7	C	81
6	D	74
5	E	68
4	E	64
3	FX	59
2	F	34
1	F	19

7. Навчально-методична карта дисципліни «Лідерство і робота в команді: Лідерство»

Разом: 45 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 2 год., практичні заняття – 8 год., самостійна робота – 21 год., модульний контроль – 2 год.

Модулі	Назва модуля	Кількість балів за модуль	Теми лекцій	Теми семінарських занять	Теми семінарських занять	Самостійна робота	Види поточного контролю
Змістовий модуль	Поняття лідерства на сучасному етапі розвитку менеджменту. Індивідуальний розвиток лідера	12 балів	Тема 1. Лідерство та його класифікації			12 бали	Модульна контрольна робота (12 балів)
			Тема 2. Лідерство, влада і вплив	Тема 2. Лідерство, влада і вплив			
			Тема 3. Лідерство і менеджмент		Тема 3. Лідерство і менеджмент		
			Тема 4. Навчання та розвиток. Наставництво та менторство		Тема 4. Навчання та розвиток. Наставництво та менторство		
			Тема 5. Емоційний інтелект лідера		Тема 5. Емоційний інтелект лідера		
			Тема 6. Стресостійкість. Управління стресом		Тема 6. Стресостійкість. Управління стресом		

8. Рекомендована література

Базова література

1. Морган Д. Лідер майбутнього. 9 навичок та ідей, що зроблять вас успішними наступні 10 років. Харків: Vivat, 2022. 320 с.
2. МакКІ Е., Бояцис Р., Гоулман Д. Емоційний інтелект лідера. Київ: Наш формат, 2019. 288 с.
3. Менегетті А. Психологія лідера. НФ «АнтоніоМенегетті», 2019. 342 с.
4. Конінг П. Інструментарій agile-лідера. Харків: Фабула, 2023. 224 с.
5. Нестуля О.О. Основи лідерства. Наукові концепції (від найдавніших часів до середини ХХ ст.): навч.посіб. О.О. Нестуля, С.І. Нестуля. Полтава: ПУЕТ, 2016. 227 с.
6. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононец Н.В. Основи лідерства. Полтава : ПУЕТ, 2020. 232 с
7. Розвиток лідерства. Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів ; за заг. ред. І. Ібрагімової. Київ: Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. 400 с.
8. Гандапас Р. Харизма лідера. Феномен харизми від А до Я. Київ: Моноліт-Bizz, 2018. 296 с.

Додаткова література

9. Сінек С. Справжні лідери їдять останніми. Як створити команду мрії. Харків: Vivat, 2022. 416 с.
10. Підлуцький О. Лідери, що змінили світ. Харків: Фоліо, 2020. 444 с.
11. Аскельрод А. Теодор Рузвельт. 6 законів сучасного лідера. Харків: Vivat, 2020. 240 с.
12. Аскельрод А. Юлій Цезар. 7 законів сучасного лідера. Харків: Vivat, 2021. 224 с.
13. Далай-лама XIV, Лоренсван ден Майзенберг. Шлях лідера. Бізнес, буддизм і щастя у взаємопов'язаному світі. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018, 216 с.
14. Шарма Р. Лідер без титулу. Київ: КМ-БУКС, 2021. 232 с.
15. Хороших В.В., Токарева В.І., Кумачова А.С. Інформаційно-комунікативні технології в PR-комунікаціях публічного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток, № 9, 2021. DOI: 10.32702/2307-2156-2021.9.1
16. Хороших В.В. Управління комунікативними процесами державних службовців за допомогою аргументації // InternationalScientific-Praktical ConferenceGlobalmarketing: analysisandchallengesofourtime: ConferenceProceedings, may 16-17, 2019. Batumi, Georgia, 244 pages.

9. Додаткові ресурси

17. Журнал Forbes // <https://forbes.ua>
18. Лукінюк Т. Лідерство: вроджений талант чи набута навичка. URL : <https://mind.ua/openmind/20235936-liderstvo-vrodzhenij-talant-chi-nabuta-navichka>

19. Лідерство – це про слухання, кооперацію та заохочення. URL : <https://www.prostir.ua/?kb=nove-liderstvo-tse-pro-sluhannya-kooperatsiyu-i-zaohochennya>

20. Лідерські семінари. URL : <https://aspeninstitutekyiv.org/events/liderski-seminary/>